No. 1273 Zaterdag 23 Mei 1908. 25ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire. Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1— 7 regels f0,50, voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10,— pa anja.
Un numero sol fl. 0,15.
Anuncio di 1 te 7 regel f0,50, cada regel mas 7½ cts.

Curaçao, 22 Mei.

Over Zenuwachtigheid en Opvoeding.

23 Maart trad de Heer Dr. J. H. Gunning, privaat docent in de paedagogiek aan de universiteit te Amsterdam, te Nijmegen op met het onderwerp „Over Zenuwachtigheid en Opvoeding."

Zich beroepend op de bekende redevoering, door professor Jelgersma, op het Internationaal Psychologisch Congres uitgesproken, zeide spreker, dat de zenuwachtigheid onzer dagen onder de volwassenen, niet te wijten is aan intellectueele overlading. De mogelijkheid bestaat wel is waar, dat men te veel werkt; maar over het algemeen is dit niet de oorzaak van zenuwachtigheid. Niet de arbeid-zelf maar de moreele begeleidingsverschijnselen ervan veroorzaken de zenuwachtigheid bij den volwassene.

De zorgen, de angsten, de teleurstellingen en andere moreele eigenschappen, ziedaar de oorzaken der zenuwachtigheid bij volwassenen.

Anders echter is het bij het kind. De zenuwachtigheid bij het kind kan wél aan intellectueele overlading, aan hypertrophie te wijten zijn.

De oorzaken van de zenuwachtigheid bij het kind schuilen in de school en in het huisgezin. De oude paedagogen waren van oordeel, dat het onderwijs van het kind zoo vroeg mogelijk moest beginnen. Er was steeds een grens: men kon een kind in de wieg moeilijk gaan leeren lezen en schrijven; maar als deze heeren het gekund hadden, — ze hadden het zeker gedaan. En er zijn voorbeelden genoeg, dat het onderwijs voor de kinderen met de 2 of 3 jaren begon.

Het is de groote verdienste van Rousseau erop gewezen te hebben, dat in het onderwijs niet als stelregel behoort te gelden: men kan niet te vroeg beginnen, maar veeleer: — al bestaan ook hier grenzen — men kan niet te laat beginnen.

Deze laatste regel is in ieder geval veel dichter bij de waarheid dan de eerste. De moderne wetenschap bevestigt de opvatting van Rousseau. De hersenen groeien volgens de meeste geleerden tot het 10e jaar, anderen zeggen tot de puberteitsjaren. Maar hierover zijn zij het allen eens: dat tot 7 á 8 jaren een zeer snelle groei der hersenen plaats heeft en daarna een plotselinge, zeer sterke vermindering optreedt. En nu is het toch duidelijk, dat men een orgaan niet moet gaan oefenen, voordat het er goed en wel is. Tot het 7e en 8e jaar moet dan ook de zuiver mechanische ontwikkeling bij het kind op den voorgrond staan. De zintuigen moeten gescherpt worden. Dan begint niet de eigenlijke studie maar het instudeeren der organen, het geschikt maken der hersenen voor hare verdere taak.

Hierin nu schiet onze schoolopleiding geheel te kort. Voor het 8e jaar doet de school al het mogelijke om de opmerkingsgave der kinderen te onderdrukken. Spr. vreest, dat het onderwijzers vreemd zal klinken, maar hij wil er toch met allen nadruk op wijzen, dat bij het onderwijs van 7 tot 10 jaren het mechanische op den voorgrond moet staan. De tegenwoordige methode van verklaren, nogeens verklaren en weder verklaren is geheel verkeerd. Laat een jongen een rekensom maken, hij zal de oplossing spoedig hebben. Maar vraag hem nu: hoe hebt ge dat gedaan, en de arme knaap zit met den mond vol tanden. Dat onze Hollandsche jongens nog kunnen rekenen, komt niet dóór, doch ondanks de school. Het komt, omdat zij van O. L. Heer een buitengewone begaafdheid voor het rekenen hebben gekregen, veel beter dan Duitschers en Franschen en bijna evengoed als Engelschen en Amerikanen.

Gelukkig heeft het kind een natuurlijke veiligheidsklep tegen de overlading, die van al dat verklaren het gevolg zou moeten zijn: de onoplettendheid. En voor zoover de moderne foltermiddelen dit toelaten, maakt het van die veiligheidsklep een ruim gebruik. Het kind tot oplettendheid, tot erbij-zijn-met-den-geest dwingen, kan men niet. Hoogstens bereikt men, dat een kind een gezicht trekt alsof het oplet, doet alsof het erbij is.

Het ongeluk is echter, dat wij nu alle mogelijke moeite doen om die veiligheidsklep dicht te stoppen. Daartoe worden allerlei, kunstmiddelen aangewend. Een der ergste vijanden van het kind in deze is wel: de ijdelheid der ouders, die willen, dat hun kind niet bij anderen zal achter staan.

Zeker er zijn burgergezinnen waar het kind beslist op tijd klaar moet zijn met zijne schoolontwikkeling, waar geen jaartje er af kan. En dat is ongelukkig genoeg. Maar vaak ook is het louter ijdelheid, die de ouders hun kinderen doet pijnigen. Spr. heeft een burgergezin gekend— en dit was er een uit den zéér gegoeden burgerstand — dat al zijn hoop had gesteld op zijn eenigen zoon. Deze jongen heeft, toen hij bezig was voor zijn arts-examen te studeeren, zelfmoord gepleegd. Hij sneed zich de polsen door.

Zijn moeder, die onraad vermoedde, snelde naar boven, naar de kamer van haar zoon en vond hem daar met doorgesneden polsen. Toen de zoon de moeder zag, sprong hij uit het raam, maar de moeder had nog juist gelegenheid hem bij de armen te grijpen. Op het hulpgeroep snelde de vader toe om zijn zoon langs de buitenzijde met behulp van een ladder te redden, maar terwijl hij hiertoe aanstalten maakte was de jongen doodgebloed — doodgebloed in de armen zijner moeder.

Spreker kan de verzekering geven, dat dit tragische geval alleen te wijten was aan het feit, dat de ouders uit ijdelheid hun zoon een intellectueel beroep hadden opgedrongen, waartoe hij niet geschikt was.

En zoo zijn er talooze gevallen. Niet alle loopen zoo tragisch af als dit, maar bijna steeds worden de menschen, die zóó gedwongen worden, geknakt en gebroken.

Waarom toch onze kinderen opgeofferd aan een moedergril, een conventie, een ijdelheidsbegrip? Waarom kunnen zij, die voor intellectueele beroepen niet geschikt zijn, niet worden opgeleid voor meer mechanische beroepen? Wat zou nu de bovenbedoelde jongen erbij verloren hebben, als hij bijv. een eerzaam meubelmaker ware geworden?

Is de handenarbeid dan een schande?

Hiermede was spr. aan het tweede deel zijner voordracht gekomen: het kind in het huisgezin.

Het huisgezin draagt nog meer schuld aan de zenuwachtigheid der kinderen dan de school.

Een zenuwachtige vader en moeder hebben natuurlijk grootere kans zenuwachtige kinderen te verwekken dan menschen met normale zenuwen. Maar ook dit is geen noodlot. Aanwezig zijnde kiemen van zenuwachtigheid kunnen onderdrukt worden. Dat is eene taak van het huisgezin. En een andere is: geen zenuwachtige kinderen te maken. Want óók dit kan.

Om die taak te vervullen is het noodig reeds zeer vroeg te beginnen. Want, geldt van de intellectueele opvoeding, dat het er nooit te laat voor is, voor de moreele geldt juist het tegendeel: dat het er nooit te vroeg voor is.

Eigenlijk moet de moreele opvoeding reeds vóór het huwelijk beginnen. Willen gehuwden geen zenuwachtige kinderen hebben, dan moet bij het besluit tot huwelijk wederzijds nauwlettend acht worden geslagen op de persoon, die men huwt.

Alles waarop dient gelet, is niet in 't kort te omschrijven. Maar over één ding zijn alle psychiaters het tegenwoordig wel eens: dat n.l. het alcoholgebruik vóór het huwelijk, vooral het geregeld alcoholgebruik en het gebruik vóór de conceptie de kansen op zenuwachtigheid bij de kinderen aanzienlijk vermeerdert.

Dat voor de kinderen zelf, zeker tot de puberteitsjaren, maar ook nog daarna, het alcoholgebruik ook in den vorm van bier of wijn, verderfelijk is, staat eveneens vast. Hetzelfde kan gezegd worden van het rooken.

Hoe nu echter de kinderen van alcoholgebruik en vooral onze Hollandsche jongens van rooken terug te houden?

Spr. weet slechts weinig middelen daarvoor, maar één kent hij er, dat bijna afdoend is en dat is: het zelf niet te doen.

Het kind wordt geboren met een natuurlijke zucht tot mimikry. En wanneer het vader ziet drinken en rooken, zal het dat zelf ook doen. Zegt ge het: dat is alleen voor groote menschen; dan is dit meestal voor het kind een aansporing te meer om het te doen. Want het meent dan groot te zijn.

Geheel afdoend is het middel niet, tenzij er iets bijkomt nl. het elimineeren van die zucht tot nabootsing, waarmede alle menschenkinderen behept zijn. Daarom moet bij het kind de zelfstandigheid ontwikkeld worden. Geen origiualiteitsjagers moet men kweeken, dat zijn akelige types. Wij moeten onze kinderen niet leeren iets te laten, omdat het gewoonte is. Maar wel moeten wij hen leeren, nooit iets te doen tegen rede en zedelijkheid in, alleen omdat het zóó gewoonte is. En toch hoe vaak gebeurt dit niet in het gezin! Hoe vaak hoort men niet zeggen: ja, we moesten dat eigenlijk niet doen, we deden het liever niet; maar je kunt het nu eenmaal niet laten!

Een tweede eisch bij de opvoeding is: geen vertroeteling. Dit geldt vooral voor de moeders. Iedere rechtgeaarde moeder heeft de neiging alles van haar kind interressant te vinden. Zijne pijntjes en onaangenaamheidjes en kleine verdrietelijkheidjes. De zucht om zichzelf interessant te vinden zit er bij ons, Hollanders, diep in. Allerlei kleinigheden over zich zelf vindt men belangwekkend genoeg om ze mede te deelen. Men lette maar eens op, — als men wat hard geloopen heeft, moet men verkondigen, dat men buiten adem was, dat men haast niet meer kon, enz. enz.

Dit maakt men nu ook onzen kinderen eigen, door in hen de zucht te versterken zichzelf te beschouwen als middelpunt van het heelal. Spr merkte reeds bij een bezoek aan vacantie-kolonies op, dat kinderen, die een duin opklommen, telkens riepen: „ik kan niet meer." Laten we hun liever leeren, er eer in te stellen den berg op te klimmen zonder zich vermoeid te toonen en zonder klagen! Van nature is het kind niet zoo gevoelig, noch voor physieke, noch voor psychische smart. Let er maar op, hoe een jongen zich weinig bekommert om schrammen en builen, en hoe het kind onmiddellijk na gehuild te hebben weer lacht. Maar wanneer nu de moeder het kind, als het zich wat pijn doet, gaat beklagen, dan acht het kind zich natuurlijk geroepen een keel op te zetten.

Wij moeten onze kinderen harden, zoowel in het physieke als in het psychische. Maar evenals het noodig is dit in het physieke met verstand te doen, moet het ook met het psychische zoo geschieden. Geen vertroeteling maar ook geen hardvochtigheid.

In dit verband komt spreker krachtig en met nadruk op tegen een allermisselijkst verschijnsel van onzen tijd: de kindercouranten, die er zoo geheel op berekend zijn de belangstelling van het kind in zich zelf aan te wakkeren.

Spr. begrijpt niet hoe menschen de geweldige verantwoordelijkheid van het verspreiden van dergelijke dingen op zich durven nemen. Ook het medenemen van jeugdige kinderen op reizen naar badplaatsen en Zwitserland keurt spr. streng af. Dat werkt die ellendige geblaseerdheid in de hand, welke het kind, op rijpen leeftijd gekomen, het genot in het schoone ontneemt.

Bij het bezoek van een instelling voor jonge dames vroeg spr. al gewoonlijk om de opstellen. Deze behandelden toevallig den vacantietijd en de Zondagsviering. Het viel spr. op, hoevele meisjes tijdens de vacantie mee waren geweest op verre reizen, en hoe weinig ze daarvan hadden meegenomen.

Moeten we dus het kind leeren physieke pijn, psychische smart, ja zelfs onrecht te verduren, — want ook dit is noodig, daar het kind er dagelijks mede in aanraking zal komen tijdens zijn leven en niet de onrechtlijder maar de onrechtbedrijver geschaad wordt — tevens moet het gewend worden aan tucht, gehoorzaamheid en orde.

Over de tuchteloosheid wordt periodiek geklaagd, maar men vergeet, dat ze vooral hieraan te wijten is, dat wij ons zelf niet onder tucht hebben.

Van nature neigt een kind tot gehoorzaamheid want het weet zich hulpbehoevend. Men moet het in gehoorzaamheid opleiden, niet in slaafschheid.

En hier rust een groot deel der verantwoordelijkheid op den man en vader. Met alle kracht komt spr. er tegen op, dat de taak der opvoeding vooral bij de vrouw zou berusten. Integendeel, de man is meer geschikt voor de opvoedingstaak dan de vrouw. Ongelukkig het kind, dat zijn moeder mist, ongelukkiger het kind, dat zijn vader mist. De vrouwen werken de gemakzucht der mannen in de hand door alléén te willen opvoeden. De man moet de groote lijnen trekken, de vrouw moet die liefdevol in de détails uitwerken. En dit kan de man zelfs bij de drukste beroepsbezigheden. Want juist deze bezigheden wekken den eerbied bij het kind. Gelukkig het kind dat een werkzamen vader heeft! Werkt de man niet mede aan de opvoeding, dan ontstaat later als de tijd gekomen is, waarop de zoon zijn vader als ouderen vriend gaat beschouwen een

Wetenschappelijk Allerlei.

OP DEN VESUVIUS.

Nu mannen der wetenschap op hun post bij den Vesuvius telkens weer waarschuwend hun stem verheffen, om de zoo zwaar beproefde bevolking op nieuwe onheilen voor te bereiden, is een beschrijving der gevaren, waaraan de vulkaan-onderzoekers zich moeten blootstellen om aan de natuur haar geheimen te ontrukken en de menschheid bijtijds te kunnen wijzen op naderende rampen, van bijzonder belang. De voormalige assistent van profesor Mateucci in het Vesuvius-observatorium Frank A. Perret verhaalt in „*The Worlds Work*" enkele belangrijke bijzonderheden van de dagelijksche werkzaamheden van den vulkaan-onderzoeker. Nauwelijks een beroep is er, dat zooveel zeldzame indrukken met zich brengt. De duisternis van den nacht wordt bij de waarneming der lichtende vuurschoven een helder daglicht; de dag bij den zwarten aschregen een een donkere nacht. In de nabijheid van bruisende vuurmassa's kunnen ijskoude winden de ledematen verstijven; dan weer, wanneer men nog boven de grens van den plantengroei staat en beneden groote sneeuwelden liggen, benemen gloeiende dampen den adem. En bij deze uitersten moeten gassen worden opgevangen ter ontleding, de temperatuur van den toornigen bergreus moet gemeten worden, met den stethoscoop dringt de nasporing diep in het hart van den krater. Ondervinding en tegenwoordigheid van geest beslissen dikwijls over het leven van den waarnemer. Een versche lavastroom moet worden overschreden; een gedeeltelijke afkoeling heeft aan de oppervlakte een steenachtige korst gevormd. Ze is niet hard, ze glijdt en drijft langzaam voort op de stroomende gloeiende massa, die hel rood blinkt tusschen de losse verkoolde steenen. Een enkele onzekere stap kan den dood tengevolge hebben.

Ik herinner mij nog een nacht gedurende de laatste uitbarsting van den Vesuvius. Het verblijf in het observatorium was onmogelijk; het bewoog zich als een boot op de golven. Wij stonden buiten met over het hoofd geslagen mantels midden in een steenregen. Een karabinier bukte zich, om een steen op te rapen; hij wierp hem weg, daar hij te heet was. Op hetzelfde oogenblik viel er een steen op zijn hoofd, gelukkig was het lavablok, maar klein-maar de karabinier bukte zich niet meer; als een kaars, zonder zich te bewegen bleef hij staan. De mantels waren een voortreffelijke bescherming tegen dat snelvuur van kleine steenen, maar, toen het kaliber grooter werd, moesten wij vluchten. Onder een regen van zes pond zware steenen renden we voort, totdat we een plaats vonden, waar we beveiligd waren. In Mei van het vorige jaar bij de Stromboli-uitbarsting wilde ik een vooruitstekende rots bereiken om enkele waarnemingen te doen omtrent de uitbarsting, die alleen van dit punt uit gedaan konden worden. Ik vroeg mijn gids of het mogelijk was; hij trok de schouders op en zei: „als u gaat, zal ik u begeleiden, wij zullen samen sterven." Ik verklaarde nog een uur te willen wachten en dan de pogingen te zullen wagen. Na nauwelijks tien minuten kwam een uitbarsting, die milioenen roodgloeinde steenen van geweldige afmetingen honderden meters hoog in de lucht slingerde. Krakend stortten ze neer; geen plek bleef gespaard. Zwijgend zagen we elkaar aan en beproefden te lachen; maar de tocht naar die rots werd uitgesteld.

Van den Vesuvius heb ik nog een dergelijke herinnering, die mij heden nog doet huiveren. Toentertijd was een reusachtige damp- en aschwolk onze vijandin; een sterke Oostenwind joeg ze naar ons heen. Een vijftigtal personen, mannen, vrouwen en kinderen waren in de barakken gevlucht, maar deze boden slechts onvoldoende bescherming. We moesten het observatorium bereiken. 't Was slechts zestig meter van ons verwijderd; we konden het niet zien, want de asch hulde alles in dikke duisternis, en de dampen maakten het ademhalen onmogelijk. Wanneer men de oogen opende, werden ze gevuld met zand en asch, die met zulk een kracht kwamen aangedreven, dat de lippen werden opengereten en bloedden. Slechts zestig meter, maar een weg in de duisternis en onzekerheid. Een kompas gebruiken was onmogelijk; men kon niets zien. De vijftig menschen werden ten slotte met een touw aan elkaar gebonden; het einde bleef bij de barakkenpoort en dan wankelde de menschenketting door den nacht totdat eindelijk na talooze vergeefsche pogingen de deur van het observatorium bereikt was. Meer dood dan levend kwamen we aan, ieder had de dampen ingeademd, maar het was onmogelijk zuurstof te verkrijgen, daar het aan toestellen ontbrak. Acht uur lang brachten wij in de giftige atmospheer door, om de lamp dansten vlokken zand en asch en maakten het vertrek donder. Te middernacht keerde de wind en de dampen gingen uiteen. Behalve een jong mensch overleefden we allen deze vreeselijke uren.

Frank Perret verhaalt nog een gevaarlijke expeditie, die professor Mateucci met hem en drie karabiniers naar de bron van een lavastroom ondernam. Met groote inspanning werkte zich de kleine troep

onoverbrugbare vervreemding. En dan zegt spr. van dien jongen: God zij zijne ziel genadig!

In het huisgezin moet ook de orde worden aangekweekt. Ordeloosheid werkt de zenuwachtigheid in de hand.

En vooral noodig is samenwerking tusschen man en vrouw. Een te veel van goedigheid bij de moeder wordt niet gecompenseerd door een plus van gestrengheid bij den vader.

Ten slotte moet het kind in het huisgezin een vast steunpunt vinden voor dit leven. Archimedes vroeg om een steunpunt buiten het heelal om het heelal te kunnen oplichten. Dit is wetenschappelijk volkomen juist. Maar zulk een steunpunt buiten het heelal is natuurlijk in de physieke orde niet te vinden. Naar sprs' innige overtuiging echter bestaat het wel in het geestelijke. Professor Jelgersma had van het huidige leven gezegd: repos ailleurs, maar dit beteekent niet: geen rust, doch: elders rust. Op deze rust moeten wij kunnen rekenen.

En nu komt spr. terug op de zooëven aangehaalde opstellen der leerlingen van een meisjesinstituut, die de Zondagsviering behandelden. Al die opstellen, zeide spr., waren ongelooflijk leeg, toonden een volslagen gebrek aan elevatie. 't Scheen er maar om te doen te zijn, hoe men op de meest geschikte manier den tijd kon doodslaan. En toch is de Zondag niet gegeven voor physieke rust alléén, maar ook tot geestelijke verkwikking. Zegenend kan hierin het huisgezin werkzaam zijn door geloof en godsdienst.

De godsdienst mag niet zijn angstaanjagerij, welke de zenuwachtigheid in de hand werkt.

Maar de ware godsdienst geeft een steunpunt in het leven, het geloof geeft perspectief aan het leven en zin, niet voor de kleinigheidjes van het eigen ik, doch voor groote en verheven beginselen.

Spr. zegt dit niet alleen, maar, bekende geneesheeren en psychiaters verklaren eenstemmig, dat het geloof een steun- en rustpunt geeft. Van dit laatste, maar dan ook onwrikbare steunpunt uit moeten wij terug kunnen dringen, als het leven ons in een hoek gedrongen heeft.

Als een voorbeeld van de kracht des geloofs haalt spr den Apostel aan, die het roemen in de rampen des levens dwaasheid noemde en deze als kleinigheden beschouwde tegenover het groote doel, dat ons wacht. Hij steunde op God evenals de stichter onzer vrijheid, wiens lijfspreuk wij tot de onze moeten maken: Saevis tranquillus in undis.

Een hartelijk applaus beloonde den spr. voor de schitterende rede, die door het publiek met spanning was aangehoord.

Dr. Wiardi Beckmann maakte zich tot tolk der aanwezigen door den spr. zijn dank te brengen, waarbij hij verzekerde, dat de zenuwartsen eigenlijk geheel op de paedagogen moeten steunen.

(*De Gelderlander*).

HONDERD JAAR STOOMVAART.

Eenige maanden geleden viel de honderdste gedenkdag eener gebeurtenis, die in de rij der merkwaardigste onder de eerste mag staan, de proefvaart nl. op de Hudsonrivier, waarbij het stoomschip zich eindelijk praktisch bruikbaar toonde. Dit eeuwfeest is in boeken en tijdschriften niet onopgemerkt voorbij gegaan, ook hier moge tot herdenking van dit feit in ons land een kort geschiedkundig overzicht van begin en ontwikkeling der stoomvaart een plaats vinden.

In de negentiende eeuw heeft naast locomotief en telegraaf zeker het stoomschip den diepst ingrijpenden maar toch vreedzamen omkeer gebracht in de betrekkingen der volkeren onderling. Na duizenden jaren van onderdanigheid brak de stoom de scheepvaart los uit de soms knellende banden van den oppermachtigen wind. Van nu af spotte de zeeman met die noodlottige windstilten van voorheen en geen tegenwind kon hem meer tot werkeloosheid veroordeelen. Hij werd vrij om te varen, wanneer en waarheen hij verkoos. Ongeacht weer en getij bewaart zijn stoomschip met kalme regelmaat den eenmaal genomen koers en snijdt rustig de golven, bewust van eigen kracht. Brommend en zuchtend spoedt het zich als een geheimzinnig wezen voort over den woeligen oceaan met een lange vaalwitte lijn een oogenblik den weg teekenend, dien zijn schroef zich boort in de wielende wateren......

Natuurlijk was 't ook hier geen plotselinge, in eens volmaakte verschijning, maar een aarzelend beginnen als van een kind, dat loopen leert; een bij verdere ontwikkeling langzaam groeiende durf, om dan eindelijk in het volle gevoel van zijn kracht en reeds rijk aan ervaring met beslisten snellen stap den weg van den vooruitgang op te gaan.

Sommigen hebben het stoomschip reeds tot de 16de eeuw willen terugbrengen. Een Spaansche kapitein zou dan in 1543 in de haven van Barcelona de eerste raderboot door stoom voortbewogen, beproefd hebben. Bij ernstiger navorschingen door Mac Gregor in de staatsarchieven van Simancas in 1857 is echter gebleken, dat hier de raderen door de spierkracht van een 25 tot 40 tal mannen bewogen werden. Ook de bekende stoomboot van Dionisius Papin, welke in 1707 op de Fulda bij Münster door den concurrentie-nijd der schippers vernield werd, schijnt ten onrechte de eerste genoemd te worden. Want Gerland, de levensbeschrijver van Papin, vestigt er nadrukkelijk de aandacht op, dat in geen enkelen brief of stuk, op dit schip betrekking hebbend, ook maar het minste woord melding maakt van een voortbewegen door stoom. Wel was het „een kunstig gebouwd vaartuig”, wel geeft Gerland toe, dat Papin met het plan eener stoombeweging omliep, maar uit hetgeen bekend is gebleven, kan men niet aannemen, dat dit plan eens in werkelijkheid is overgegaan.

Vooral in drie landen, Frankrijk, Engeland en de Vereenigde Staten vinden wij na Papin een menigte proefnemers. Slechts eenigen kunnen wij hier nader bespreken. De Fransche markies Claude Jouffroy was een der voornaamste. Een oogenblik scheen het werkelijk, alsof hij het moeilijke vraagstuk zou oplossen. Want in 1783 kon zijn stoomboot zelfs een korten tijd tegen stroom opvaren, maar de weigering van Lodewijk XVI om op zijn onderneming in te gaan en hem eenige privilegies te schenken en de daarop volgende revolutiestorm brachten die plannen aan den grond. William Symington, een Schot, was al niet gelukkiger. Een eerste raderboot in 1788 had succes, maar toen zijn tweede proefstoomde, braken de schepraden en dit ongeval schokte voor goed het vertrouwen van den bankier Miller, die met zijn geld de onderneming steunde. Toch bracht in 1800 Symington weer een sleepboot in de vaart, gebouwd voor den dienst op het Fort-Clyde-Kanaal, maar nu gingen er van alle zijden stemmen op, dat de sterke golfslag van zoo'n vaartuig de kanaalranden gevaarlijk zou afbrokkelen. De *Charlotte Dundas*, die bij stevigen tegenwind twee schepen had opgesleept en hierdoor den merkwaardigen vooruitgang der techniek bewezen had, moest voor die ijdele vrees wijken.

Intusschen was Amerika niet achtergebleven. Daar kwam het zelfs reeds tot meerdere processen tusschen twee uitvinders James Rumsey en John Fitch, welke laatste in 1787 met een schroefboot de *Perseverance* de Delaware opvoer. Beiden deelden het lot van bijna alle ontdekkers en beleefden geen vreugde aan het voorwerp hunner zorgen. Fitch schreef zelfs: „Daar zijn twee rampen, die uiterst pijnigend werken op een man van gevoel, de eene is eene opvliegende vrouw, de andere *het uitvinden van stoombooten*. Wordt één man door beide bezocht, dan mag hij wel als de ongelukkigste mensch ter wereld beschouwd worden.” Maar na zoo lange voorbereiding verscheen dan toch eindelijk een man, die, steunend op hetgeen hij bij zijn voorgangers aantrof, maar vooral duurzamer door het geluk begunstigd, het eerste bruikbare stoomschip afleverde. Het was de Amerikaan Robert Fulton. Oorspronkelijk horlogemaker van beroep studeerde hij na 1786 eenige jaren te Londen als schilder, om vervolgens tot de werktuigkunde over te gaan. Hij kwam daarop naar Parijs en deed er eerst de proeven met een onderzeesche boot, *Nautilus*, die op de wijze van een torpedo werkte, zoodat hij zelfs een schip in de lucht liet springen in de haven van Brest. Trots hooge voorspraak kon hij echter bij Napoleon geen genade vinden voor zijn torpedo's, evenmin als voor zijn stoomschip; hierdoor ontmoedigd was hij op 't punt zijn onderneming op te geven, toen hij steun kreeg bij den Amerikaanschen gezant Robert Livingstone. In 1805 vinden wij hem in Engeland terug, nadat hij door Holland was afgewezen. Hij liet nu bij de Theems een Deensche brik springen, en had reeds van Pitt eenige aanmoediging gekregen, toen deze het volgende jaar stierf. Zijn opvolger wilde, evenals Napoleon, niets van die kostbare nieuwigheden weten. Fulton bestelde nu bij de beste Engelsche fabriek te Soho een volledige stoommachine en keerde einde 1806 naar zijn vaderland terug. Maar niet om de zaak op te geven. Aanstonds werd in New-York met ondersteuning van Livingstone een nieuwe boot op stapel gezet en in 1807 verliet de *Clermont* (zoo genoemd naar de woonplaats van Livingstone) de werf. 't Was een raderboot 42.67 M. lang, 4.57 M. breed bij een diepgang van 0,61 M. De waterverplaatsing bedroeg ongeveer 180 ton. De machine was 20 paardekrachten sterk en volbracht 20 omdraaiïngen per minuut. 't Werd herfst 1807 vooraleer Fulton proefstoomde op de Hudson van New-York naar Albany. „Een nieuwsgierige menigte verdrong zich langs de oevers der East-River en monsterde met ongeloovige en spottende blikken een schip, dat een half jaar geleden bij Browns van stapel geloopen, zoogenaamd bestemd was, om zich zonder zeil of roeiers zelfstandig voort te bewegen. Maar als de beweegkracht van den wind of de spierkracht van mensch of dier het niet deed, welke nieuwe kracht kan het schip dan toch vooruitdrijven? Sommigen mompelden zoo iets van kracht van vuur en stoom en met een voornaam spotlachje om de lippen dankte ieder der toeschouwers zijn goed gesternte, dat hij meer wijsheid bezat, dan al die „philosophen en plannenmakers” die aan zulke herschenschimmen hun geld verknoeiden...... maar niets evenaarde de verrassing en verwondering dier menigte, toen daar zoowaar die boot, zwarte en witte wolken uitstootend, vanzelf de rivier opvoer. Sprakeloos, als had er voor hun oogen een wonder plaats, staarde al het volk naar dat vaartuig, tot na een oogenblik van twijfelende stilte juichende bijvalskreeten de lucht vervulden. De *Clermont* liep 7,4 K.M. (vier knoopen) per uur en de tocht slaagde zoo uitstekend, dat Fulton aanstonds een geregelde vaart tusschen New-York en Albany opende.

De eerste steen van den machtigen reuzenbouw, waartegen wij nu bewonderend opzien, was gelukkig gelegd; de verdere ontwikkeling slechts een kwestie van ondervinding en tijd. Wel mag het als een omstandigheid van grooten invloed worden opgemerkt, dat die eerste totaal gelukte poging gebeurde en ingang vond bij een zoo jeugdig volk als de Amerikanen, dat genoeg frissche geestkracht bezat, om zulk een vinding vooral in de eerste moeilijke jaren te ontwikkelen. Vijf jaar later voeren er reeds 50 stoombooten de rivieren op en af en in 1822 onderhielden alleen op de Hudson 86 stoombooten een geregelden dienst. Toch namen met dien vooruitgang moeilijkheden en ongelukken niet af. Aanzienlijk was het aantal personen, dat in de eerste 20 jaar vooral door 't springen van ketels gewond of gedood werd. Om dit gevaar en het zware stampen te vermijden, namen de reizigers dan ook dikwijls plaats op een zoogenaamd veiligheidsschip, hetwelk door de stoomboot gesleept werd. Welke invloed dit had op de vaartsnelheid, behoeft niet gezegd.

Dat men zich nog niet terstond op den Oceaan waagde, vond, behalve in de geenszins denkbeeldige gevaren, zijn oorzaak ook in andere redenen. De gedachten o. a., dat men geen schip kon bouwen groot genoeg om de bergen steenkool in te laden, welke de primitieve machines op hun reis naar de Oude Wereld zouden verslinden, werkten zeer belemmerend. Daarom werd het 1819, vooraleer de eerste transatlantische boot de *Savannah* uitliep, die echter stoom en zeilen gebruikte. Zij maakte de reis van Savannah naar Liverpool in 26 dagen en had er acht uitsluitend gezeild. Van Engeland uit werd nog een tocht naar de Oostzee gemaakt tot St. Petersburg, waarna de stoomer overal met bewondering aangestaard, naar de Unie terugkeerde. Het vraagstuk was hiermee niet opgelost. Stoom alleen adviseerden, wetenschappelijke autoriteiten, was voor zoo'n reis een onmogelijkheid. Nog in 1836 hield de Engelsche natuurkundige Dionysius Lardner een lezing te Bristol over de onmogelijkheid der transatlantische stoomvaart. Hij besloot zijn rede met de woorden: „De gedachte, een oceanische stoomvaart te openen, gelijkt volkomen op de bekende reis naar de maan”. Toch was reeds drie jaar te voren de Canadeesche boot *Royal William* zonder te zeilen van Picton in Nieuw Schotland naar Engeland overgestoken. Misschien heeft echter dit in die dagen weinig ruchtbaarheid verkregen, wijl het schip terstond na aankomst door Spanje werd opgekocht om daar als oorlogsschip *Isabella Segunda* tegen de Carlisten dienst te doen. Maar 2 jaar na Lardner's rede verliet de eerste transatlantische personenboot de *Great Western* de haven van Bristol.

Beschouwen wij nu het eerste optreden in Europa.

Na de reeds besproken pogingen van Symington verscheen in 1812 de *Comet* van Henry Bell op de Clyde. Zij ontleende haar naam aan een komeet, die in 't jaar van aanbouw (1811) aan den N. W. hemel gezien was. Het scheepje werd bestemd voor een geregelden dienst tusschen Glasgow en Helensburgh. De schoorsteen was zóó hoog, dat hij tevens dienst deed als mast en een groot razeil droeg. Nadat men in Engeland over de eerste moeilijkheden heen was, kwam vandaar uit het stoomschip naar Frankrijk. Jacques Lafitte, later minister van financiën, toenmaals bankdirecteur, reeder en posthouder, had een zekeren Andriel opdracht gegeven in Engeland een stoomboot aan te koopen. Deze koos de *Margery*, een raderbootje 16 M. lang en 5 M. breed met een machine van 6 P. K., dat juist een geregelde vaart op de Theems geopend had. De tocht over 't Kanaal was aller-avontuurlijkst. Andriel verandert eerst den naam in *Elisa*, vertrekt 9 Maart 1816 van Londen, steekt in zee, maar moet voor een zwaren zuidwesterstorm vluchten naar Dungeness. Den 15n. waagt hij een tweede poging, treft opnieuw stormweer, en nu slaat een golf vier bladen van de raderen. Na twee dagen reparatie vaart hij weer uit, nu van Newhaven. Als had het Kanaal besloten geen stoomboot te laten oversteken, breekt te middernacht een derde storm los De manschap wil terug, Andriel niet; met een extra glas rum drijft hij zijn wil door. Maar 't noodweer neemt toe, het schip stampt en slingert vreeselijk, stortzeeën slaan over het dek en dreigen telkens de bemanning over boord te sleuren. Terwijl Andriel een oogenblik beneden in de kajuit vertoeft, valt het fornuis om, en onstaat een begin van brand, die gelukkig nog spoedig gebluscht wordt. Herhaaldelijk en nu met meer klem dringen de matrozen aan op terugkeer naar Engeland. Andriel weigert. „Drie fleschen rum voor den eerste, die het land ziet,” roept hij. Zoo'n belofte bedaart de gemoederen, allen staan op uitkijk en ja na korten tijd klinkt het: „Fransch licht!” Hâvre lag voor hem; 't was 18 Maart zes uur in den morgen. Een loodskotter kruist buiten, maar vlucht, aangeroepen, bij 't zien van zulk een vreemde verschijning ijlings de haven in. Dan maar zonder loods naar binnen en tegen acht uur staat Andriel op de kade van Hâvre. Frankrijk had zijn eerste stoomschip.

Nederland bleef maar zeven weken achter; den 9n. Mei 1816 stoomde de *Defiance* de Ooster-Schelde binnen. Zij was in denzelfden morgen tegen vier uur onder kapitein Wager uit Margate in Engeland vertrokken en kwam nu 's avonds te acht ure te Vere aan. Langs de Zeeuwsche en Zuid-Hollandsche stroomen werd tot Rotterdam opgevaren, waar Wager bij 't Oude Hoofd gedurende eenige dagen voor anker ging. Groote opschudding in stad en land! Had Lodewijk XVIII opgetogen de *Elisa* toegejuicht, toen zij de Tuileriën voorbijvoer, de practische Willem I kwam zelf naar Rotterdam om de *Defiance* persoonlijk te bezichtigen.

Den 18n. Mei schreef de „Rotterdamsche Courant”: „De stoomboot welke voorleden week hier aankwam, is sedert door een zeer groote menigte menschen bezichtigd, welke zich daarheen laat roeien. Gisteren zijn met dezelve eenige proeven genomen in tegenwoordigheid van een zeer aanzienlijk gezelschap, dat zich aan boord bevond en tot groot genoegen van een menigte toeschouwsrs: hebbende de boot met een groote snelheid, zoowel voor als tegen wind en getij, voorbij deze stad gevaren.

Aan de voorste Mast, zoowel als aan de ijzeren Schoorsteen of groote Mast kan een zeil worden aangeslagen, ten einde, als het voor den wind gaat, de vaart te bespoedigen en het gebruik van kolen te besparen. Voor en agter zijn twee welingerichte kamers en in het Midden staat de Machine. De kracht der stoom, welke de aan wederzijden geplaatste schepraderen in beweging brengt, wordt met die van twaalf paarden gelijk gesteld.”

En over het koninklijk bezoek luidt het als volgt: „Zijne Majesteit begaf zich aan boord van de Stoomboot en voer daarmede tweemalen voorbij de stad, wordende door een ontelbare menigte menschen, die zich op de Hoofden, in de Boompjes en in de Huizen op het Haringvliet bevonden, herhaalde malen met veel geestdrift begroet. Nadat Zijne Majesteit, op de Werf teruggekeerd zijnde, eenige ververschingen aldaar genoten had, vertrok Hoogstdezelve weder naar de Residentie, door de wenschen der inwoners dezer stad begeleid. Des namiddags heeft de Boot eenigen tijd heen en weder gevaren en gisteren een tochtje naar Dordrecht en terug gemaakt.”

Rotterdam voelde zich zelfs zoo geëerd, dat zij als eerste Nederlandsche haven het eerste stoomschip mocht ontvangen, dat de stedelijke regeering kapitein Wager het eereburgerschap der stad aanbood. Uitgeleid door een geestdriftige volksmenigte vertrok de *Defiance* eindelijk naar Keulen, waar zij na 82 uur aankwam. De Keulenaars ontvingen met niet minder enthousiasme het eerste stoomschip in de Duitsche wateren.

Een paar jaar later had ons land zijn eigen stoomboot. De ondernemende zin van Willem I was zoo getroffen door die nieuwe vinding, dat hij spoedig na zijn bezoek te Rotterdam een dergelijk vaartuig te Antwerpen had laten bouwen: dat den 24n. September van 't zelfde jaar via Haarlem te Amsterdam aankwam en bij besluit van 6 December als veerschip tusschen Antwerpen en Rotterdam werd aangewezen. De afvaarten zouden tweemaal 's weeks plaats hebben, de vracht bedroeg 25 francs per persoon met 60 pond bagage. 't Werd echter Mei 1817 eer de *Prins v. Oranje* haar eerste beurtreis maakte.

(*Wordt vervolgd.*)

---

vooruit door gloeiende zandwolken. De hitte was zoo groot, dat boomen in vlammen opgingen voordat de lavastroom ze bereikt had. Dan scheurde de rotswand met een vreeselijk geraas en een witgloeiende lava-zuil sprong honderd voet hoog de lucht in. „Het is de eenige maal geweest dat ik moest rennen, — en hoe hebben we gerend! Toch keerden we spoedig weer terug en photographeerden het huiveringwekkende schouwspel”. Niet tevergeefs stellen de mannen der wetenschap bij deze gevaarlijke studiën hun leven bloot; zoo kunnen de vulkaan-onderzoekers tengevolge van hun waarnemingen reeds nu een groote uitbarsting van den Etna voorspellen, die waarschijnlijk nog in dit jaar zal plaats hebben en waarbij de streek weken lang door geweldige lavastroomen zal overstroomd worpen.

Een onderzeeboot voor de visscherij.

Het is verblijdend, nu eens melding te kunnen maken van een onderzeeboot, welke voor vreedzame doeleinden is gebouwd. Op de werf van de „Société des Forges et Chantiers de la Méditerrannée à la Seyne, is dezer dagen een onderzeeboot gereed gekomen, welke bestemd is voor de sponsvisscherij. La Vie Maritime geeft hiervan de volgende beschrijving. De boot is cylindervormig en de beide uiteinden zijn afgerond. Op het bovengedeelte heeft zij een torentje, waardoor toegang naar het binnenste verkregen kan worden. De sluiting van dezen toegang kan zoowel van de binnen- als buitenzijde geschieden.

In de boot zijn twee reservoirs voor gecomprimeerde lucht en drie ballasttanks waarmede de neerdaling en opstijging bewerkstelligd kan worden. Onder de boot hangt een gietijzeren gewicht van 680 K.G. dat losgelaten kan worden om in tijd van gevaar spoedig te kunnen opstijgen. Bovendien nog een looden gewicht van 20 K.G., dat eveneens van binnen de boot behandeld kan worden en dat dient om kleine verticale bewegingen uit te voeren.

Wanneer de boot duikt en op den bodem der zee komt, kan men haar waterverplaatsing zoodanig maken, dat de druk op den zeebodem ongeveer nul is. Aan een der uiteinden heeft nu de boot een wiel en een verplaatsing kan geschieden door middel van roeiriemen welke van binnen af te behandelen zijn.

Voor de visscherij gebruikt men een tang, welke van uit de boot behandeld kan worden en die alle gewilde standen binnen een bepaalden sector kan aannemen. Boven het punt waar de tang uit de boot uitsteekt, is een venster gemaakt, waardoor men dus, geholpen door een electrische verlichting, den geheelen weg welken de boot aflegt, kan volgen.

Door middel van een telephonische verbinding blijft de boot in gemeenschap met het begeleidende schip.

De boot is op de reede van Toulon beproefd. Men liet haar op een diepte van 100 M zinken om haar weerstandsvermogen tegen dien grooten druk na te gaan. Bij het weer boven komen bleek de romp in uitstekende orde te zijn, en geen der uitstekende deelen ook maar in het minst van den grooten druk geleden te hebben.

Ingezonden Stukken.

21 Mei 1908.

Geachte redacteur,

Met het verzoek van eene kleine plaatsruimte in Uw veel gelezen blad, bedank ik U bij voorbaat voor de publiciteit van het volgende:

In het begin dezer maand en als gewoonlijk sloot ik mijn café omtrent middernacht, het weer was guur, het waaide zeer sterk en de zee was onstuimig, toen ik vernam, dat er

een man uit een boot in zee was gevallen.

Onmiddellijk was de politie bij de hand: de brigadier Westers en zijne manschappen gingen in een pont zonder een roeier te kunnen vinden en na een zwaren strijd met levensgevaar tegen de golven, kregen zij den drenkeling, zonder eenige teekenen van leven binnen boord en na veel met hem gewerkt te hebben, bijgestaan door Dr. C. Zeppenfeldt kwam hij weder bij. Mij wordt bijna ieder blad hier uitgegeven, voorgelezen en daar er niets over deze zaak werd geschreven besloot ik, ten gunste van genoemde dappere en menschlievende mannen van onze brigade, onze Autoriteiten en het publiek hiermede in kennis te stellen.

J. van Kleunen.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Z. D. H. Mgr. Van Baars heeft aan den Zeereerw. Pater G. Willems, Pastoor der St. Anna-kerk, op diens verzoek eervol ontslag verleend als zoodanig. Pastoor Willems is nu tijdelijk belast met de zorg over de St. Bernardus-parochie te Kralendijk op Bonaire.

De Hoogeerw. Pater Antoninus ter Maat, Vicaris Provincialis der Eerw. Paters Dominikanen in deze Kolonie, heeft zich bereid verklaard voorloopig het pastoraat in de St. Anna-kerk waar te nemen.

⁂

Een hoogst zeldzaam feest werd hedenmorgen gevierd in de rijk versierde kapel van het Pensionaat „Welgelegen". De Eerw. Soeur Rosalie werd getooid met een gouden krans en begiftigd met een gouden staf, omdat zij vierde haar gouden feest als Bruid van Christus. Vijftig jaar geleden legde zij hare plechtige Kloostergeloften af en heeft sinds dien voortdurend in onze scholen gewerkt, wel het langst op Westpunt.

Sr. Rosalie is een Curaçaosche. Carolina Evertsz, werd 8 April 1837 geboren en trad 20 jaar later in de Congregatie der Eerw. Zusters Franciscanessen.

Mogen hare goede werken, die haar nu reeds als een gouden kroon omkranzen, steeds ook haar steun en trouw blijven in haar onderdom, en eens haar eeuwige vreugde verschaffen in den Hemel.

Welkom.

Zaterdagmorgen is hier met de *Prins Willem I* aangekomen, Dr. J. P. van Breemen, door de Nederlandsche Regeering hierheen gezonden tot voortzetting van het onderzoek in het belang der visscherij.

Pest.

Volgens officieele bekendmaking waren in het isoleergebouw te La Guaira aanwezig:

12 Mei: 11 zieken. Geen sterfgeval.
14 Mei: 10 zieken. Geen sterfgeval.
15 Mei: 10 zieken. Een nieuwe lijder opgenomen. Geen sterfgeval.
18 Mei: Geen nieuwe gevallen.
19 Mei: Geen nieuwe gevallen, noch sterfgeval. Slechts 4 lijders moeten het bed houden.
20 Mei: Geen nieuwe gevallen, noch sterfgeval; 7 zieken herstellende, 4 aan de beterhand.

⁂

Zondag ll. zijn met de *Jesusita* weder 10 passagiers in de Quarantainebaai aangekomen.

Zooals men weet werden de vroeger aangekomenen bereids ontslagen.

⁂

Volgens *The Catholic News* uit Trinidad loopen er geruchten, dat de besmettelijke ziekte te La Guaira geen pest zou wezen, maar een of ander kwaadaardige koorts, welke uitslag veroorzaakt, of daarmede vergezeld gaat. Anderen spreken weer van pokken.

Wel vreemd, dat na een maand officieel onderzoek de soort der ziekte nog niet bekend gemaakt werd. Door de talrijk voorkomende genezingen zou men haast gelooven, dat de ziekte geen pest is, daar deze mintens bij 90 van de 100 gevallen een doodelijken afloop na zich sleept.

Stadsreiniging.

Van 15 Mei, 1 uur n. m. tot 22 Mei 12 uur werden in het fiscalaat aangebracht:

248 ratten.
1289 muizen.

Zooals is voorgeschreven werden ook deze weder door middel van petroleum verbrand en de overblijfselen begraven.

Door de werklieden der reinigingscommissie werden uit verschillende binnenplaatsen en erven aan de Overzijde 145 karren, op Pietermaai van openliggende gronden en gesloten erven 69 karren vuil verwijderd.

Door de werklieden, meerder aangehuurd voor Quarantaine-maatregelen, werden uit sloppen, stegen en binnenplaatsen, voor het oog der politie verborgen, 58 karren vuil weggehaald.

Het geheele zeestrand aan de Zuidkust van het Stadsdistrict werd steeds genoegzaam schoon gehouden, terwijl in de stad de gooten en riolen werden nagezien, en waar noodig, schoongemaakt. De Slachtplaats, straten en pleinen werden door de gewone stadsreinigers schoon gehouden.

Overscheping geschorst.

Zaterdagmiddag, na het verschijnen van ons blad, werd in het *Diario del Comercio* een Decreet van Grl. Castro openbaar gemaakt waarbij werd bepaald, dat tot nader order goederen bestemd voor in- of uitvoer komende van Maracaibo en andere havens in het Westen, of voor die havens bestemd, overgescheept zullen worden in Puerto Cabello.

De hartader van den Curaçaoschen handel en scheepvaart wordt daardoor afgesneden.

Een tweede Decreet verscheen Dinsdag 19 Mei, waarbij voor onbepaalden tijd het verkeer tusschen Venezolaansche havens en de Nederlandsche Antillen werd geschorst voor kleinere schepen.

Hoe klein die schepen moeten zijn werd niet bepaald en schijnt aan het oordeel van den Venezolaanschen Consul op Curaçao en de Vice-Consuls op Bonaire en Aruba overgelaten.

Ook de directe vaart van onze eilanden naar Venezuela werd daardoor totaal stopgezet.

En waaraan hebben wij nu dergelijke maatregelen van onzen nabuur met wien wij *vriendschappelijke betrekkingen* onderhouden te danken?

De aanvang van het eerste Decreet luidt:

Overwegende, dat het aan de Nationale Regeering bekend is, dat de Autoriteiten van de Nederlandsche Antillen schepen aan quarantaine onderwerpen, die van niet besmette Venezolaansche havens komen en voorzien zijn van een schoonen gezondheidspas, enz,

„Zooals hier algemeen bekend is", zegt hierop zeer terecht onze geachte Collega *De Vrijmoedige*, „werd slechts een van eene onbesmette Ven. haven, — Guanta,—aangekomen schoener — de *Gloria* — aan eene observatie-quarantaine onderworpen, omdat het vaartuig in zulk een staat van onreinheid verkeerde, dat het, ook zelfs, indien ons geen pestgevaar dreigde, wel in observatie mocht worden gesteld."

En onze geachte Collega *El Imparcial* besluit: Indien wij derhalve letten op het eerste motief van het Decreet, wil het ons voorkomen, dat het rapport naar de Regeering te Caracas overgezonden overdreven werd en opgeblazen, zoodat het allen ernst miste."

Het is namelijk een publiek geheim dat, zoodra de *Gloria* uit onze haven werd gezonden naar de Caracasbaai, er ook iemand uitzeilde, naar Coro om van daaruit namens den Venezolaanschen Consul te seinen naar Caracas. Twee dagen later verscheen het Decreet van President Castro als om ons te straffen. En dat, terwijl de Engelsche Antillen, Columbia, Puerto Rico en Sto. Domingo heel wat scherpere quarantaine-maatregelen hebben genomen tegen Venezuela, Curaçao daarentegen zijn haven openhield voor alle schepen komende van Venezuela, La Guaira alleen uitgezonderd, ja zelfs schepen van La Guaira toeliet in de quarantainebaai. Deze grootmoedige houding ten opzichte van Venezuela was oorzaak, dat sommige Staten quarantaine afkondigden voor schepen, komende uit onze haven.

Zeer onbillijk heeft Venezuela ten opzichte van Curaçao gehandeld. De ontstemming over de Decreten van President Castro is algemeen.

Moge President Castro spoedig inzien, dat Curaçao zich werkelijk zeer vriendschappelijk gedragen heeft tegenover Venezuela en eerder grooter gunsten, dan strenger maatregelen verdiend heeft.

Moge het spoedig blijken, dat alles slechts steunde op een misverstand.

De Militaire Kapel.

Naar wij vernemen, waren Woensdagavond zeer veel families wegens rouw en ziekte verhinderd het concert bij te wonen. 't Was jammer, want onze militairen speelden weer zeer mooi. De opbrengst van het concert bedroeg slechts f 26,50.

Zoo komen we er natuurlijk niet. En ons muziekkorps heeft geld noodig, veel geld.

De jaarlijksche uitgaven worden berekend op f 1440.

De inkomsten op f 1240.

Iedere muzikant ontvangt maandelijks een kleine toelage. Dat varieert van f 3 – f 5. Hoogst enkelen krijgen f 8.

Waarvoor? Wel, om lust te houden tot muziekmaken als de andere manschappen vrij hebben, om zich ernstig te zetten tot het instudeeren van dikwerf moeilijke stukken, mogen de muzikanten wel wat worden opgewekt. En dit tracht men te bereiken door hen een kleine toelage toe te kennen. Ook is het zaak goed geschoolde muzikanten voor het korps te behouden. Wil men dit, dan moet men hen wat extra laten verdienen, anders zoeken zij elders hun brood.

Stellen wij de maandelijksche toelage op gemiddeld f 5, dan vordert dit reeds maandelijks een uitgave van 18×f 5= f 90, of jaarlijks f 1080.

Geregeld moeten er nieuwe instrumenten worden bijgekocht, laatst nog een saxofoon van f 70. Nu kosten alle instrumenten wel niet even duur, maar gemiddeld moet men toch op ± f 40 rekenen. Daarbij komt dan nog de nieuwe muziekstukjes en andere kleinere benoodigdheden om de instrumenten schoon te houden etc.

Van het Rijk ontvangt de kas van het korps f 600, van de Cantine f 540, aan buitengewone inkomsten, ⅕ der baten van bijzondere uitvoeringen, ± f 100.

Er moet dus meer geld komen. Waar vandaan?

Niet gaarne zouden wij het korps willen blootstellen aan een tweeden proef om een concert te geven ten bate der kas.

De eerste proef is al te deerlijk mislukt.

Voor een militair muziekkorps vinden wij ook dergelijk optreden wel wat onwaardig.

De eer onzer vlag, het prestige der Natie eischt, dat wij hier een uitstekend muziekkorps hebben en houden.

De talrijke vreemde oorlogsschepen welke onze haven bezoeken, dienen uitgeleid te worden onder hun volkshymne. Jarenlang waren zij dit gewend, en dit gebruik verheft ten zeerste de plechtigheid van hun uitvaart.

Bij de officieele diners ten Gouvernementshuize behoort er muziek gemaakt te worden.

Van tijd tot tijd geeft het Hoofd der Kolonie een bal. Dans nu eens zonder muziek.

En wat zouden de parades op nationale feestdagen, verjaring van H. M. de Koningin en Z. K. H. den Prins, veel verliezen, bij gemis aan muziek.

Het is werkelijk in het belang van het Rijk, dat ons muziekkorps blijve bestaan en over voldoende geldmiddelen kunne beschikken. De bijdrage van het Rijk kan ook best met een paar honderd guldens worden verhoogd. De uitgave is gering, maar het voordeel groot.

Naar Aruba.

De Commissie, door den Gouverneur benoemd ter onderzoeking van de Paardenbaai en de verlenging van den steiger op Aruba, is Donderdagavond daarheen vertrokken.

Morgen wordt de Commissie hier terug verwacht.

Buitenland.

Duitschland.

Het bezoek, dat de Duitsche rijkskanselier op het Vaticaan heeft gebracht, is natuurlijk niet onbesproken gebleven in de pers. En de aan het Centrum vijandige Duitsche bladen zijn er terstond bij geweest, om dit bezoek zoo ongunstig mogelijk voor de katholieke partij uit te leggen. De echo hunner commentaren klonk ook in de liberale pers in Nederland. Een harer voornaamste organen schreef onmiddellijk na de ontvangst van prins Bülow, door den Paus: „Het is gisteren een bittere dag geweest voor het Duitsche Centrum. Prins Bülow, de smid van het blok, wiens naam een verfoeisel voor de Duitsche katholieke pers is, sedert hij het Centrum als regeeringspartij gedaan heeft gegeven, is 21 April op het Vaticaan zeer hartelijk ontvangen, heeft een uur lang, in het Italiaansch, met den Paus gesproken en later nog een half uur lang met den staats-secretaris Merry del Val gepraat."

Alsof de Duitsche katholieken zich daarover bezorgd zouden behoeven te maken! En alsof het Centrum reden zou hebben te treuren, wanneer de Duitsche kanselier zijn opwachting gaat maken bij den H. Vader! Natuurlijk bestaat er voor de katholieken veeleer reden om te verwachten, dat de audiëntie van den heer Von Bülow bij den Paus gelukkige resultaten zal opleveren, misvattingen uit den weg zal ruimen, de betrekkingen tusschen den H. Stoel en het Duitsche rijk zal verbeteren. En wat zouden zij meer kunnen wenschen? Zóó onnoozel zal toch niemand zijn te meenen, dat de Paus of diens staatssecretaris de belangen der Duitsche katholieken of de positie van het Centrum zou opofferen aan het welgevallen van welken rijkskanselier ook. De kracht van de katholieke Kerk in Duitschland, haar invloed, naar veiligheid, steunt voor een groot deel op het Centrum; en prins Bülow is een te schrander staatsman, om ook maar één oogenblik te kunnen veronderstellen, dat Rome rechtstreeks of zijdelings een partij zou verloochenen, die op zoo voortreffelijke wijze de goede zaak en de goede beginselen dient.

Dat bladen als de *Kölnische* en de *Frankfurter Zeitung* uit deze gebeurtenis politieke munt tegen het Centrum hebben trachten te slaan, kan overigens geen verwondering wekken. Zij speelden hetzelfde spelletje reeds in vroeger jaren. Toen Bismarck onderhandelingen met Paus Leo XIII aanknoopte om geleidelijkerwijze den Kulturkampf te beëindigen, het de „Reptilienpresse" geen middel onbeproefd, om Windthorst en de zijnen in tegenspraak te brengen met den H. Stoel. De Paus was verzoeningsgezind — zoo heette het — maar het Centrum oorlogszuchtig; Rome en de Berlijnsche regeering wenschten den vrede, maar het Centrum wilde het twistvuur brandende houden. Zonder het Centrum zou er eigenlijk nooit een Kulturkampf geweest zijn!

Hoe fel er toen tegen de partij gestookt en geïntrigeerd werd, ligt nog versch in de herinnering. Het Centrum doorleefde een moeilijken tijd. Want Bismarck trachtte niet slechts met het Vaticaan op goeden voet te komen, maar tevens de partij, die hem zoo groote ergernis gegeven en zoo kloekmoedig de volvoering zijner plannen weerstaan had, zooveel mogelijk in de engte te drijven. Het was voor Windthorst een uiterst delicate zaak oppositie te voeren tegen een Staatsman, die den H. Vader opvallend zijn hulde bewees, die de groote gaven des Pausen in de openbare zitting van het Parlement prees en die de bemiddeling van den Opperpriester inriep tijdens het Carolinen-geschil met Spanje.

Toch bleef het Centrum wat het was, en alle pogingen om het openlijk of bedektelijk in tegenspraak te brengen met den H. Stoel, leden schipbreuk. Rome onderhandelde met Bismarck, maar erkende tevens de groote diensten en verdiensten van het Centrum, erkende ook zijne vrijheid in zaken van zuiver-staatkundigen aard. Dat de Curie onder het bestuur van Pius X anders zou handelen dan toen en dat aan Bülow zou gelukken, wat Bismarck niet kon volbrengen, er is wel niemand, die het gelooven zal.

De beteekenis van het bezoek, door den Duitschen kanselier op het Vaticaan gebracht, is dan ook een geheel andere dan door de anti-Centrum-pers wordt geïnsinueerd. Zij ligt in de erkenning van de groote internationale positie des Pausen. Terwijl de „staatslieden", die Frankrijk besturen, op lompe wijze alle betrekkingen met Rome verbreken en in krenkende woorden over het hoofd der Christenheid zich uiten, rekent de protestantsche Duitsche keizerrijk het zich ten plicht, bij den H. Vader een audiëntie aan te vragen en daarbij de vereischte diplomatieke vormen in acht te nemen. „Sire", noemde Bismarck in een beroemd geworden schrijven den Paus. Bülow erkent en huldigt Hem evenzeer als souverein, al heeft die souverein geen leger te zijner beschikking. De Duitsche staatsman weet wel, dat de vorst, die troont op het Vaticaan, machtiger is dan menige koning, wien sterke legers ten dienste staan. En het Pruisische hof toont dit evenzeer te beseffen door bij den H. Stoel een gezant te accrediteeren. Met Ro-

dan moet men onderhandelen, alsof hij een armee van honderdduizend man te zijner beschikking had, schreef de *Times* reeds dertig jaren geleden.

Voor de eerste maal sinds het tegenwoordige Duitsche keizerrijk gesticht werd heeft thans een kanselier van dat rijk bij den H. Stoel persoonlijk zijn opwachting gemaakt. Het bestaan van een Pruisische en van een Beiersch gezantschap was prius Bulow niet genoeg; hij ging zelf ter audiëntie bij den H. Vader.

PORTUGAL.

Joseph Galtier, een medewerker van den *Temps*, geeft in dit blad een uitvoerig verslag weer van een gesprek, dat hij in Parijs gehad heeft met een der Portugeesche samenzweerders; niet met een der deelnemers aan de samenzwering tegen het leven des konings, die geleid heeft tot den koningsmoord van 1 Februari, maar een der deelnemers aan de veel grootere samenzwering, die op het einde van 1907 in Portugal is gesmeed met het doel, koning Carlos en zijn gezin gevangen te nemen en den koning te dwingen een einde te maken aan de dictatuur.

Bij een groot aantal mannen van gewicht vestigde zich in November 1907 de overtuiging, dat het onmogelijk zou zijn langs wettelijken weg de dictatuur kwijt te raken. Er vormde zich een omwentelingscommissie, die weldra tal van aanhangers telde. Lissabon werd verdeeld in revolutionnaire kwartieren, die elk onder een hoofd kwamen te staan. Ondanks de verzekeringen van Franco en den koning, kan men er op aan — meent de zegsman van Joseph Galtier — dat het leger niet blindelings verknocht was aan de dictatuur. Het beste bewijs, dat de samenzwering zich had kunnen uitbreiden zonder dat de overheid er iets van merkte, is het bommenongeluk, waarbij verscheiden personen werden gedood en gewond, slachtoffers van eigen onvoorzichtigheid. De politie, gewaarschuwd door deze ontijdige ontdekking in een bommenwerkplaats, ging speuren en vond meer dan 100 bommen, maar de draden van het komplot kreeg zij niet te zien.

De omwenteling werd stelselmatig voorbereid, in alle stilte, koelbloedig. December ging voorbij met het opmaken van plannen. Er waren inschrijvingen geopend om geld voor het aanschaffen van wapenen. De wapenen kwamen als uit den grond opzetten. Zonder bezwaar werden zij het land binnengesmokkeld. In groote lijnen kwam het ontwerp hier op neer: het koninklijk paleis zou worden bestormd en bezet. De koninklijke familie zou zonder dat er haar een haar zou worden gekrenkt, worden ontvoerd. Tegelijkertijd moesten de politieposten worden overrompeld en de kazerne der stedelijke garde vermeesterd.

Zoo was het plan vastgesteld in begin Januari. Men wachtte een geschikten dag af. Juist in dien tijd raadde Franco den koning aan, te gaan jagen te Villaviçosa. Op 7 Januari vertrok de koninklijke familie en de bladen schreven dat zij precies twee weken uit zou blijven. De openbaarmaking van dien datum was een valstrik van Franco waar het omwentelingsbestuur is ingeloopen. In plaats van te wachten tot de koninklijke familie terug zou zijn, gingen de samenzweerders alles gereed maken tegen den 22en Januari, als een onherroepelijken vervaldag. In koortsachtige haast werd er toen gewerkt. Een hotelhouder te Lissabon, hoofd van een revolutionnaire afdeeling, heeft door zijn overdreven ijver, veel kwaad gedaan aan de zaak der samenzweerders. Hij had het er op gezet een zijner logeergasten te winnen voor de samenzwering. De logeergast toonde zich vol belangstelling voor het plan en gevleid door het vertrouwen, liet hij zich meenemen naar een bijeenkomst van samenzweerders, en werd heel wat van het plan gewaar. De logeergast was echter een spion van de politie, en weldra zaten João Chagas, Leal, de Souza, d'Almeida, Borges achter slot en grendel. Deze maal had Franco eenige draden van het komplot in handen. Maar de organisatie der samenzwering was zoo uitnemend, dat die draad hem toch nog in de handen afknapte. Ook tegen Costa werd een bevel tot inhechtenisne ingevaardigd. Costa was in het Noorden des lands. Hij had gemakkelijk kunnen ontvluchten, maar in zijn vermetelheid kwam Costa vermomd naar de hoofdstad terug.

Door al die tegenvallers voelden de samenzweerders, dat zij geen tijd meer te verliezen hadden. Ondanks de afwezigheid van den koning zal de omwenteling plaats hebben. De koning zal men wel te Villaviçosa onschadelijk maken. Te Lissabon zal 28 Januari een voorloopig revolutionnair stadsbewind ten stadhuize worden ingesteld. 's Middags om 5 uur zou het teeken worden gegeven, dan zou de dictatuur eindigen en de omwenteling zegepralen. Het nieuwe stadsbestuur moest zich schuil houden in het kantoor van een publieke lift, dicht bij het stadhuis. Maar op het laatste ontbrak de moed. Er werd besloten, de omwenteling 3 uur uit te stellen: tot 's avonds 8 uur. Er zou niet één teeken worden gegeven, zooals aanvankelijk om 5 uur had gegeven moeten zijn, maar vele teekenen. De politie was de samenzweerders vóór 8 uur op het spoor gekomen. Costa, burggraaf Ribeira Brava, Egas Moniz, werden op de plaats van het rendez-vous gevangen genomen. Inmiddels wachtten op verschillende punten van de stad de gewapende groepen samenzweerders op het afgesproken teeken. De mannen van het Noordwestelijk kwartier van Lissabon zitten in een kroeg verborgen, onder bevel van Rato. Ook hier komt de politie achter. Agenten dringen het café binnen, doch tegenover de vele dreigende revolvers houden de agenten geen stand. Zij gaan terug. Maar de agenten komen terug in grooter aantal. Onder de nieuwaangekomen agenten is ook de agent, die de aanhouding van João Chagas heeft bewerkt. Als een der samenzweerders dezen agent herkent, kan hij niet nalaten hem dood te schieten. Na dat eerste schot vallen de andere schoten vanzelf. Er zijn dooden, gewonden; de politie deinst af. Maar dien nacht van 28 op 29 Januari worden verdachten bij massas in hechtenis genomen, links en rechts. Onder de 200 menschen, die toen van hun vrijheid zijn beroofd, schijnen er echter maar twee te zijn geweest, die behoorden tot de groep van Rato, die in de kroeg gevochten had.

Haast alle hoofdmannen der samenzwering zaten toen in de gevangenis. Alpoim echter ontkwam. Alpoim kwam 's nachts om 1 uur thuis. Zijn vrienden kwamen hem waarschuwen dat een bevel tot gevangenneming tegen hem was uitgevaardigd. Na eenige moeite gelukt het zijn vrienden en zijn vrouw, hem over te halen tot de vlucht. Alpoim begeeft zich eerst naar het huis van een vriend, een hooggeplaatst ambtenaar. De politie komt al heel vroeg bij het huis van Alpoim om hem mee te nemen. Het is zaak, de politie een tijdje aan de praat te houden Daarom wordt er een ziekte verzonnen: Alpoim heeft juist een hevigen aanval van jicht. Er komen menschen uit het huis die een dokter gaan halen, er gaat een dokter binnen. De dokter vertoeft lang in de ziekenkamer. Er komen vrienden, die een tijdje in de zoogenaamde ziekenkamer gaan zitten rooken. In de keuken worden ziekenkostjes bereid. De dienstboden worden niet in het geheim genomen, zoodat zij als zij de deur uitgaan, eerlijk kunnen verklaren tegenover de politie, dat het met meneer heel min is.

Den volgenden nacht is Alpoim in een automobiel naar de Spaansche grens gereden.

Zoo heeft Franco de belhamels dan per slot toch allen verjaagd of gevangen genomen. Maar de opwinding onder het volk was gebleven, en de verontwaardiging steeg ten top door het verbanningsdecreet, dat 1 Februari werd afgekondigd. De groote samen zwering was mislukt, maar wie kon verbinderen, dat er plannen werden gesmeed door de afzonderlijke groepen? Verscheiden mannen waren in een staat van verdwazing vervallen door de drift, die hen bezielde tegen Franco. De dictatuur omverwerpen, daar hadden zij zelfs hun leven voor over.

Wat de zegsman van Galtier verder mededeelt over den moordaanslag is niet nieuw.

Koning Manuel en koningin Amelie hebben sedert den aanslag het paleis Necessidades nog niet verlaten.

De zegsman prijst koning Manuel en koningin Amelie.

Het zou niet aangaan, zegt hij, thans nog te onderzoeken, wie er al bij de groote samenzwering betrokken zijn geweest. Alle partijen zijn er bij betrokken geweest.

Ingezonden Mededeelingen.

„Cuidado con las Medicinas Perniciosas"

Los médicos condenan unanimemente el uso de las emulsiones que contienen Creosota ó Guayacol. Es bien sabido que estas sustancias cuando se toman mezcladas con el Aceite de Higado de Bacalao irritan el estómago y los reñones, entorpecen la buena nutrición y por las frecuentes evacuaciones que causan, producen el rápido aniquilamiento de los enfermos.

El Dr. Parsons, un distinguido especialista de la Ciudad de México, dice á este respecto: "Refiriéndome al valor germicida de la Creosota, cuando se le administra á enfermos tuberculosos, incorporada á preparaciones de Aceite de Hígado de Bacalao, declaro: que los experimentos químicos y la observación cuidadosa de un gran número de acsos, han demostrado que cualquiera que sean los resultados benéficos que los enfermos puedan recibir del uso de la Creosota y otras sustancias irritantes, estos resultados los nulifican los efectos perniciosos que ejercen tales drogas en el estómago.

Es un hecho bien conocido que la asimilación fácil y completa de los alimentos es de la mayor importancia en el tratamiento de las enfermedades que se caracterizan por denutrición y de las cuales es tipo la Tuberculosis. Se sabe tambien que el Aceite de Higado de Bacalao, perfectamente emulsionado, es uno de los mejores reconstituyentes. Por eso es que los más distinguidos especialistas prescriben hoy las emulsiones de Aceite de Hígado de Bacalao que no contienen Creosota ú otras sustancias irritantes, que ocasionan el desórden de las funciones digestivas.

De las diferentes preparaciones de Aceite de Higado de Bacalao, yo prefiero la Emulsión de Scott que fabrican los Sres. Scott & Bowne de Nueva York."

Drukker:
ALFREDO F. SINTI[illegible]